

ॐ

શ્રી ગણેશાયનમઃ

શ્રી મંડપપુરી નાટક મંડળી.

ખેલ નામે

કનક કાન્તા.

ગાયનો

રચી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર—

ફકીરભાઈ શંકરભાઈ.

૬૦ માંડવી જીલ્લે સુરત.

છાપનાર-નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમ.

પ્રપવાનું ઠેકાણું—‘શંકર’ પ્રિ. પ્રેસ ચઉટાના ઉપર સુરત

પાવૃત્તિ પહેલી]

[પ્રત ૧૦૦૦.

મુલ્ય બે આના.

સંવત ૧૯૭૫.

પુરૂષ પાત્રના નામ.

સુત્રધાર	નાટકનો નાયક
કામ સારીક	એક મસ્કરો
સુરીંદ્રસીંહ	સરજપુરનો રાજા
મેહસુર રાજા	મહીકાવતીનો રાજા
કમળસીંહ	કનકનો પ્રધાન
વીમળસીંહ	કનકનો સૈન્યાધિપતિ
મોહપાળ	સુરીંદ્રનો પ્રધાન
મદનપાળ	મોહપાળનો નાનો ભાઈ
રસીલા લાલ	એક વણીક પુત્ર
નંદલાલ	એક ગ્રહસ્થ બ્રાહ્મણ
બાળચંદ્ર	એક દરીદ્ર બ્રાહ્મણ
વીનોચંદ્ર } નવીનચંદ્ર }	બાળચંદ્રના પુત્રો

ચોપદાર, પટાવાળા, સીપાઇઓ વિગેરે વિગેરે

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૫૮૭ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ડ ૧૩૬૧.૮૧

વિષય ૨ ૨૨ ૪

કુ

શ્રી પાંચના નામ.

નાટ સુત્રધારની અર્ધાંગના
કાન્તા સુરોદ્રસીંહની પુત્રી
			પાછળથી કનકની અર્ધાંગના
સરીતા મોહીની મહાનયંત્રિકા વેણી.	} કાન્તાની સખીઓ
રંગીલી	 એક છટકેલ સ્ત્રી
સુમતી	 બાળચંદ્રની અર્ધાંગનાં
બાળાઓ	 ગાયન નાચ કળામાં
			પ્રવીણ.
સચ્ચીત્રા કનકની દાસી.

કુંક સાર.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧—મંગળાચરણ બાદ શુભધારને વીદુશકનો વાદવિવાદ
તથા નટી એવી સતીનો ચીતારનો આરંભ કરવો.

પ્રવેશ ૨—કનકસીંહની કચેરી તથા મહેસુર રાજાએ પત્ર
કનકસીંહ ઉપર લખવો બાદ સર્વ લશ્કરને
તૈયાર કરવા પ્રધાનને હુકમ આપી કચેરી બરખાશ

પ્રવેશ ૩—મેહસુર રાજાએ અંહકારથી પોતાના પ્રધાનને
પુછવું બાદ કનકસીંહને કેદ પકડવો. બાદ
લડાઈ અંધ.

પ્રવેશ ૪—હરીદ્રતા બ્રાહ્મણનું દુઃખી થવું, બાદ છોકરાને
ધીરજ બાવા સાડની કચેરીમાં સ્લોક બનાવી
મોકલવા સુચના આપવી.

પ્રવેશ ૫—એક છટકેલી સ્ત્રી રંગીલી તથા રસીલાલાલનો
વાદવીવાદ બાદ રંગીલીનું રીથાવું રસીલાલાલ
રંગીલીને મનાવીને ઘેર તેડી જવું.

(અંક બીજો.)

પ્રવેશ ૧—સુરિંદ્રસીંહની કચેરી સુરિંદ્રસીંહને વીદુશકની ગમત રમત સાથે નાચ.

પ્રવેશ ૨—કાન્તા સખીઓ સાથે રંગ મંડપમાં હાસ્ય વીનોદ બાદ સર્વ સાહેલીઓ સાથે મહન બાહારનો રાશડો (ટેબલો)

પ્રવેશ ૩—રંગીલી ને રશીલાલાલ રંગીલીની તકરાર પોલકા ચોરીની વઢવાડ રશીલાલાલનું બજારમાં જવું બાદ નંદલાલનું રંગીલીને ઘેર આવવું નંદલાલની હજાર રૂપીયાની નોટ રંગીલીએ જોવા લેવી બાદ પેટીમાં મુકી તાળું મારવું ને સમજાવીને કાઢી મુકવા કોશીસ કંરવી રંગીલી આવી નંદલાલને કચેરીમાં જવા સાડા હુકમ આપવો.

પ્રવેશ ૪—કનકસીંહની કચેરી મેહસુર રાજાને ખંડણીની કબુલતમાં ત્રાંખાના પત્ર ઉપર લખી મોહર છાપ મારી છોડી મુકવા હુકમ થવા બાદ દરીદ્ર બ્રાહ્મણ છોકરા સાથે આવી સ્ત્રોતથી કનક મહારાજનું મન પ્રસન્ન કરી ઇનામ લઈ બ્રાહ્મણનું પોતાને ઘર જવું.

પ્રવેશ ૫—કાન્તા સખીઓ સાથે માતા આરાસુરીનું પુંજન કરવા જવું ત્યાં કનક ને કાન્તાનો મેલાપ. હાસ્ય વીનોદની ગમત સાથે અંતિમ લગ્ન.

પ્રવેશ ૬—નંદલાલનું ઘર બહાર વાડી વજીરે બાયડી છોકરા
 સર્વનું જવું બાદ રંગીલી પાસે મોટ માંગતા
 ડાગરી ચઝકી ગઈ છે સેવા ભયન કહી રંગીલીનું
 ચાલ્યું જવું બાદ નંદલાલે ફુનીયાં સર્વ ખોટી
 બાણી કોઈ મહોરમાનો ઉપદેશ લેવા જંગલમાં
 પ્રાપ્ત થઈ નીકળી જવું.

પ્રવેશ ૭—હરીદ્ર બ્રાહ્મણને બ્રાહ્મણીનો હર્ષ બે લાખ સોના
 મોહર તથા લાડુનું સીધું લઈને આવવું બાદ
 બજારમાં લુગડા લેવા જવું.

પ્રવેશ ૮—સુરિંદ્રસિંહનાં પ્રધાનનો નાનો ભાઈ કાન્તા સાથે
 લગ્ન કરવા ઉમેદથી એક દાસી સાથે લગ્ન કરવા
 ઉમેદથી એક દાસી સાથે કાન્તા ઉપર ચીઠી
 લખી મોકલવી. દાસીનું આવવું ને મદનપાળને
 પહેરામણીમાં તમાચાનો માર પડવો બાદ બુદ્ધો
 વીચાર કરી રંગીલી ને મળી રૂપીયા આપી
 કાન્તાને ફસાવવા કાવત્રા રચવા.

પ્રવેશ ૯—દનકસિંહનું કચેરીમાં આવી ગોર મહારાજને ખાંડુ
 તથા શ્રીફળ આપી સરજપુર કાન્તાને તેડી લાવ-
 વા બાદ વીદુશકની કચેરીમાં એકલાની ગમત.

પ્રવેશ ૧૦—કાન્તાને તેની સખીયો સાથે પોતા પોતાને કેવો
 ધણી પ્રસન્ન છે તે વીશેનો હાસ્ય રસ. બાદ
 ડાંડીઆ સીનનો રાસડો તેની સાથે ટેબલો.

(અંક બીજો સમાપ્ત.)

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧—સુરસીંહની કચેરી કાન્તા બા સાફ ચોખ્ખ વર શોધી કાઢવા માટે પ્રધાનને ગોર મહારાજને ઘેર મોકલવાની તજવીજ એટલામાં કનકસીંહના ગોર મહારાજનું ખાંડુ તથા શ્રીફળ આપી કાન્તાની માગણી કરવા સુરીદ્રસીંહે ખાંડુ સ્વિકારી લઈ ગોર મહારાજ સાથે કાન્તાને કનકપુર વીઢાયગીરી કરવી.

પ્રવેશ ૨—રંગીલીને મહનપાલ [મહનપાળનું] રંગીલીને ઘેર આવી કાન્તાનાં સમાચાર મલતાં ચીડાઈ જઈ જોગી વેશ ધારણ કરી કનકપુર જવા વીચાર કરવો.

પ્રવેશ ૩—કાન્તા એકલી પોતાના નેહલમાં બેસી ઇશ્વરનાં ગુણ ગાવા બાદ કનકશાહનું આવવું કાન્તાનું શરમાઈ જવું. કનકસીંહ માહારાજ કાન્તાને ન સરમાવવા સમજીતી આપી બાદ હાસ્યરસ દાશીએ આવી લોજન ગૃહમાં પધારવા સુચનાં આપી ચાલ્યા જવું.

પ્રવેશ ૪—મહપાળને કનકની દાસી સાથે મળવું કાન્તાની સાથે મેળાપ થવા વીશેની વાતચીત.

પ્રવેશ ૫—નંદલાલને ચોગી માહારાજ સાથે વાતચીત. જોગી માહારાજે કનકપુર કાન્તા માતાના દરશન

કરવા જવા ઉપદેશ આપવો નંદલાલનું જવું,
પ્રવેશ ૬—યોગી વેસે રંગીલી પોતાના પાપનો પશ્ચાતાપ
કરતી કાન્તામાતાને કનકપુર મલવા જવું.

પ્રવેશ ૭—મહનપાળ મોહનીમાં લુપ્થ બની કાન્તાના
મહેલે જવું કાન્તાએ તિરસ્કાર બોધ વચનનો
મારમારી કાઢી મુકવો મહનપાળને બોધ વચનથી
જ્ઞાન પેદા થવું ને યોગી બની કાન્તા માતાને
ગુરુમાની યોગ્ય ધારણ કરી પ્રભુ લજનમાં
લીન થવું.

પ્રવેશ ૮—રંગીલી મહનપાલ નંદનલાલ સર્વ ભકતીમાં
થઈ કાન્તા માતા પાસે માફી માંગવા જવું

પ્રવેશ ૯—(આખા ખેલનો તત્વસાર તથા મુગો ખેલ,)

પ્રવેશ ૧૦—નંદલાલ રંગીલી મહનપાલ વીગેરેનું આવશું
માતા કાન્તાને પાચે પડી માફી માગવી. બાદ
કનક માહારાજનું પધારવું બાદ સર્વને બોધ
આપી કનક અને કાન્તાએ વૈમાનમાં સહેહ
ખેસી ચાલ્યા જવું બાદ સર્વે પાત્ર સત્યજય
નો પોકાર સાથે ગાયન એ સતી 'સમાપ્તિ'

જય શ્રી જય.

(૧)

(મંગળાચરણ)

સુત્રધાર—નમું ચરણે ભગવંત, અવીનાસિ વારે આવોને,
જગત જાળગથી બુડતા બચાવોને—વારે૦
અદ્ય જીવ અસ્તુ કરે, તમ ચરણે સેવા ધારી,
બહીહારી, બર્ગિ વારી, નમુ ચરણે ઇસધારી—વારે૦
નવો નીત નાટક આજ, ભંજવવા મન ઉમંગ ભારી,
દાસની વીનંતી સ્વીકારી, વારે આવો મોરારી—વારે૦

(૨)

નટી—સતી તણે સું ધર્મ વીચારો આ દુનીયા માંહી,
બહુ દુઃખ આ દુનીયામાં સતી માથે સહિ—સતી૦
વ્યભીચારી જે કરે તે દુઃખી દુનીયા માંહિ,
સતી તણે સીર પડે દુઃખ પણુ સદા આનંદ માંહિ—સતી૦
પતિને ભગવાન સમ પુજન કરે નારી,
સુખ સદા સંસાર ભોગવી, કરે આનંદકારી—સતી૦
વ્યભીચારી જે કરે નારી, તે નરકે જાનારી,
ખડુ સુખ સંસાર નારીને પતી સેવા ભારી—સતી૦

(૩)

કામસારીક—

આ દુનીયામાં મીઠા મેવા લાડુ જે કહીએ,
 તે વીના બીજા લોજન તે પ્રેત સમ લહીએ—આ.
 ઘી લોટને સાકર લેળી લાડુ બનાવો,
 અમ જેવાને જમવા માટે આગળ બોલાવો—આ.
 એક જે ત્રણ ચાર ખાય એ પાંચ પુરા ન થાય,
 પાંચ પુરા જે કરીએ તો પેટ ફાટિ જાય—આ.
 દાળ ભાતની રસોઈ બનાવી સુત્રધાર સાડે,
 મારે માટે લાડુ બનાવ્યા જમવાને સાડે—આ.

(૪)

ખાળાઓ—

કનક સીંહાસન ઉપર બીરાજે આપ મહારાજ,
 પ્રજા તણુ પળી પાલણુ કરો સ્વર્ગ પતી રાજા—કનક.
 અમ જેવાની આશા પુરો દાનેશ્વરી રાજા,
 જુગે જુગ રાજ ચલાવો ચીરણુ જીવી રાજા—કનક.
 ધરમ તણી તો ધજા બાંધો પુર મહા રાજા,
 ઈંદ્ર તણુ અલીમાન બિતાડે આપે મહારાજા—કનક.

(૫)

ખાળાઓ—છનન છોમ; છનન છોમ; છનનનન;
 નાદીર; દીર; તુમ તનનનનનન.

સાસાસા; ગગમ; પપપ; મમમ;
 રીગમ; સારીગમ; પધની; સા;
 સાનીધપમ; ગરીગરીસા--છનનન છોમ
 કનકસિંહ મહારાજ ચરણમાં,
 ગાવે બળવે સેવક સઘળા.
 સારીસારીગમ; પધપધની,
 સાનીસાનીધ; ધપધપમ.
 સા-રી-ગ-મ-પ-ધ-ની-સા-નીધ; પ-મ,
 ગ-રી-સા; છનનછોમ; છનનછોમ.

(૬)

કનક—

સિંહ સમાન મુર રાજને શિયાળવું ગજરાવે છે,
 તેજ હાથ ન જોયા તે શું કત્રીને ડરાવે છે.
 મારા શાણા પ્રધાન તમે થાવને તૈયાર,
 સૈન્યાને તૈયાર કરી ચાલોને આ વાર.
 લંપટને હંડ ફેવા છું હું તૈયાર,
 મારી તોડી બ્રહ્માંડને હઠાવુ આ વાર--મારા શા. ટેક.

(૭)

નવીનચંદ્ર—આપાની સાથે કચેરીમાં જાઉં, (૨)
 મહારાજ પાસેથી લાડુ હું ખાઉં.

વીનોદચંદ્ર—(મા લોડુ સેના થાય તે મને કહે)

સુમતી—લાડુમાં ગોળ, ઘી, દોટ ઘડુંનો બાણજે,
તે તો તેં દીઠા નથી દરિદ્રતામાં સુખ માણજે.

વીનોદચંદ્ર—રાબની પાસેથી માંગીને લઈ,
ગોળ ઘી સાકર માંગુ હું ઘઉં. ટેક.

નવીનચંદ્ર—બાપા હું આવું.

બાળચંદ્ર—ના નહીં તેડી બવું.

વીનોદચંદ્ર—તો પણ હું આવું.

બાળચંદ્ર—કુતરૂ કરડાવું. તુ. તુ.—બાપા.

(૮)

સુમતી—દરીદ્રતાનુ દુઃખ જગમાં બહુ ભારી,

શું સુખ ભોગવે દરીદ્રતા વારી.

ભિંચુ કુળને ઘર ભિંચી જાત માહરી,

પણ દરીદ્રતા આગળ દુરબળતા આવી ખરી.

મુજ બાળક જે બે તેનું દુઃખ મુજને,

ભુખે રૂવે બેઠે બાળ બાવા શું દેખે તુજને.

પૂર્વ જનમના પાપ આ ભવ તો આવી મળ્યા,

એવા શા કર્યા હશે પાપ, લખ્યા લેખ નવ દળ્યા,

(૯)

રંગીલી—હું છું રંગીલી નાર, ચાલુ ઠમકતી ચાલ,

કરૂં પુરૂષ હું પાયમાલી-હું.

ગોરા ગોરા મારા ગાલ, પર પુરૂષથી વાહલી,

કરૂં સારાને હું પાયમાલી-હું.

ઘેબર જલેબી મીઠાન બિડાવું,

પરણા ધણીને અંગુઠો બતાવું.

એકને બોલાવું, બીજાને તેડાવું;

ત્રીજાને સાનમાં સંમળાવું-હું.

છું હું પૈસાની ખ્યાર, કરૂં દુનીયા ખુવાર.

પણ પૈસાથી પેટી ભરાવું, એકને હસાવું.

બીજાને રડાવું, ત્રીજાને નયન હું માફ-હું.

(૧૦)

રસીલાલાલ—બોલ બોલરે રંગીલી જરા બોલ

હારે તારા કોકીલાનો કંઠ બોલ બોલ-હું.

ઘેબર જલેબી પકવાન મંગાવું

રેશમી સાડી સુરતી રંગાવું

હિરાના હાર મુંબઈથી મઢાવું

આંઝરને ઝુમણા આલવાડી ઘડાવું

બંગાલા દેશની બંગડી જડાવું

માંહિ ઝીણા ઝીણા માણુક મઢાવું

(૧૧)

રંગીલી—વાહુ અલખેલા નવીન નવેલા મન મારું મુજાય.

રસીલા—તુજને જોતા વાહાલી મારી લુખડી ભાગી જાય.

રંગીલી—આવે રસીલા રસના ઘેલા જોજન મહ ઝલકાય.

રસીલા—ખ્યારી મારી વાલી રસીલી શા માટે ગભરાય.

રંગીલી—હું અલખેલી રસની ઘેલી ઠેમળ મારી કાય.

રસીલા—તુજ ન નીરખી જોતા વાલી નેત્ર તૃપ્તિ ન થાય.

રંગીલા—આલો લોજન કરવા જઈએ રસોઈ ઠંડી થાય.

રસીલા—ભાત ભાતના લોજન કીધા ખ્યારી મારી ખાય.

અંક પહેલો સમાપ્ત.

ધારંગના—ચારસેં બગડીરે નજર મોરી (૨)

મોરા પીયા તો ઠગ બની જાવે.

ઠગીયા ઠન ઠન થાય.

મોરા પીયા તો મદ કમાતા પીને સડકપર સોવે

બાલપણમાં ચુડીઆ પેહની,

ચુડીઆ ચુબ ચુબ* જાય.

દીલ્લી શહેરસે ખેદ બોલાવો,

ચાર વીના હરદ કહેશે જાવે.—નજરં.

(૧૩)

કામ સારીક—

ગુગરૂ બાજે ગોવીંદ ચરણમાં, છુમક છુમક છુમ છનનન,

મે દધી બેચન જાતી મધુપુર સખસખીયન લઈ છનનન.

અણચીત્યો આયો બીહારી ચુંદડી પકડી ચનનન,

ખેચ પકરકર પાલવ પકડો ચીર ફાટયા ચરરર.

છોડ છોડ તું કાન મોરારી સખ સખી ભાગી મડડડ,

મેં એકલી રહી ગઈ બનમે દધી ખા ગયો સરરર—ગુગરૂ.

(૧૪)

કાન્તા—શું મદન વસંત બાગ ખીલી રહ્યો,

સખીયો—ખીલી રહ્યો જગ ખીલાવી રહ્યો—શું.

(સાખી)

મહન વસંત બાગમાં ખીલી રહ્યો નવનીત,
હર જોખનના તાનમાં ઝુલી રહ્યો વસંત.

વસંત રૂતુની બાહાર જોવા જેવીરે,
જેને માથે નહિ કંથ થાય જગ ઘેલીરે.
શું કરે ખીચારી બાળ રૂવે મન મેલીરે,
નહિ દુનીયાનું તે સુખ ઉડે પુલ જેવીરે.

(સાખી)

બાળ ખીચારી શું કરે દુઃખમાં દીન દીન જાય,
મહન દુઃખ દે અતી મન માંહે મુઝાય.

સખી જેને પતીનું સુખ,
જગપતી તેને આ રૂખ.
રમે રસીયા સાથે લઈ રૂપ,
તેની કાંતી કરે તદ્દરૂપ.

(સાખી)

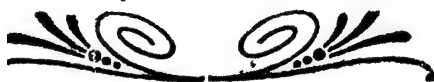
મન માન્યો જો પતી મલે સર્વે વાતે સુખ,
સરખા સરખી જોડી મલે લવનું જાણે દુઃખ.

સખી જેને પતીનું માન,
તેના ગાંધવ ગાયે ગાન.
રમે રામા રસીક લઈ તાન,
ગણે પતોને ઇસ સમાન.

(સાખી)

સર્વ સુખ સંસારમાં પતી વીના નવ જોય,
 સદગુણી જો પતી મલે સંસાર સુખમાં હોય.
 જીવો જીવો સખી આ વાર વસંત ખીલે છે,
 મને વાગ્યા મહનના બાણ છાતી વીધે છે.
 નહિ મારો નયનના બાણ કાળજી કંપે છે,
 સખી દબાવ સામી બાથ છાતી ધડકે છે--શું.

(ટેખલો.)

(૧૫)

રંગીલી—હું છું જોખનવંતી નાર, માફ જોખનીએ તો જાય,
 છેલ છબીલો મલે ફાંકડો,
 જોખન તો લુટાય.—હું
 મોગરાની ખીલી કળી પાણી વીના સુકાય,
 સીંચનાર જો માળી મળે તો કળી ખીલી જાય—હું
 આંખ તણો અણસારો મારી ધાયલ કર આવાર,
 ફંદમાં ફસાવી તેને કર પાયમાલ—હું

(૧૬)

રશીલાલાલ—જવુ જવુ આવાર,
 રંગીલી—ખોટી થાવ ના લગાર—જવુ જવુ.
 લાવો છત્રી રૂમાલ,
 ખુટ ફેનસી આવાર—જવુ જવુ.
 રસીલા—(દેશી ખુટ ચાલે કે નહી)
 રંગીલી—(ના ના લેડી સાધજના)
 રસીલા—જવુ જવુ આવાર.
 રંગીલી—ખોટી થાવ ના લગાર.
 રસીલી—ખુટ લાવુ ફેનસી છત્રી રૂમાલ,
 લેડી થઈને ચાલે રંગીલી નાર.
 રશીલાલાલ—(જવુ છુ)
 રંગીલી—(જવ)
 રસીલાલાલ—જવુ જવુ આવાર
 રંગીલી—ખોટી થાવ ના લગાર

(૧૭)

કાન્તા—સખીઓ—ચાલો સાહેલી પુનજન કરવા,
 પુષ્પ થાળ લઈ સાથેરે.
 ધુપ દીપક અક્ષય કંકુ,
 શ્રીફળ લેને હાથેરે.—ચાલો.

આરાસુરીનું પુંજન કરીએ,
 મન વાંચિછત કૃણ આપેરે.
 ઘંટ વગાડીને કરો આરતી,
 ભવનું દુઃખજ કાપેરે—આલો.
 પુષ્પ વધાવીને પાચેજ પડીએ,
 માતાજીને આજે રે.
 ચંદન પુષ્પના હીયો વધામણા,
 માતાજીને સાજે રે.—આલો.
 ગુલાબ પુલના હાર પેરાવો,
 માતાજીને કાટે રે.
 નાળીઐર ચુંદડી અરપી માતાજીને
 કંકુના છાપા મારો દુવારેરે—આલો.
 (૧૮)

કનક—મોહજાનમાં નાખી રસીલી,
 સું રીસાવો ખ્યારી.

કાન્તા—ભવ ભવ મને ના સતાવો,
 હું છું બાળકુંવારી.

કનક—આવો ખ્યારી નેન ઠગારી,
 વાતો લાગે સારી.

કાન્તા—ભર જોખનમાં હું ફરું છું,
 ઊત્તમ કુળની નારી.

કનક—લગ્ન કરો અમ સાથે ખ્યારી,
કનક કંથ લે ધારી.

કાન્તા—ગાંધવ લગ્ન કરી આજે,
ઈશ્વર વચ્ચે આણી.

(૧૯)

કાન્તા—જવ ઠગારા સ્યામ,
તમે ધુતારા સ્યામ.
મોહજળમાં તો ફસાવી—જવ૦
મીઠી મીઠી વાત સ્યામ,
મોહની લગાડી સ્યામ,
કાળજે મારી કટારી—જવ૦
રંગીલા રૂપાળા સ્યામ,
ચીત્ત ચોરી લીધુ સ્યામ,
અધવીચ કુવામાં ઊતારી—જવ૦
સાથે તેડી જવ સ્યામ,
અધરામૃત પાવો સ્યામ,
દાસી હવે છું તમારી—જવ૦
મુકો હાથ મારો સ્યામ,
કાંડુ મરડાસે શ્યામ,
ચુડી નંદાસે હમારી—જવ૦

(૨૦)

કનક—ગુણીયલ ગોરી નહી ગભરાવો,
ના સરમાવો. (૨)

કાન્તા—અહીંથી જાવો. (૨)

કનક—ગુણીયલ ગોરી નહી ગભરાવો.
(સાખી)

કાન્તા—મસ્કરી મુકે તમે પ્રીતમ મારા પ્રાણ,
બાળેલીને સીદ બાળવાં ઊભા ચતુરમુખજી,

કાન્તા—જવ જવ મને ના સતાવો.

કાન્તા—પ્રીતી રસ પીયો:

કનક—પ્રેમ રસ પાવો.

કનક—ગુણીયલ ગોરી નહી ગભરાવો.

કનક—(જાં જાં છું.)

કાન્તા—(જાવ)

(ટપ્પલો.)

(૨૧)

નંદલાલ--ઘર ગામને વાડી વણકે-

બાયડી સાથે ગઇ.

આ નંદલાલની પુરી ફજેતી,

આ દુનીયામાં થઇ.

ઘરનો ધંધો કાંઈ ના સુજ્યો,

અછલ મારી ગઇ.

થોડી ગણી જે બાકી હતી,

તે રંગીલી લઈ ગઈ.

સૌ લોકોને આપુ શીખામણ,

આવુ ન કરશે ભાઈ.

મોહ બળમાં જે પડ્યો તેની

બુદ્ધિ ચાલી ગઈ.

પર નારીની પ્રીતી રાખી.

પૈસાની ખુવારી થઈ.

આ દુનીયામાં ઇજ્જત બગડે,

પડે નરકમાં જઈ.

(૨૨)

મહનપાળ—હું છું રંગીલો જુવાન,
અકડ કંકડ ચાલુ આમ.

મહનપાળ મારૂ નામ,
નમે દુનીયા તમામ-હું.

બંદાના રૂપ આગળ જાણો,
કામદેવ પણ તુચ્છ.

કંઈક કામની ફીદા થાય જોઈને,
મારી મુચ્છ-હું.

ફર હાટ ને બજાર ના લઈ શકે .
મારૂ નામ.

મહનભાઈનું નામ સાંભળી ધ્રુજે
આખું ગામ-હું.

(૨૩)

મહનપાળ—આજ છે સુખ આધીન બહુ મુજને
ચડતી દશા છે મારીરે;

સર્વ પડે છે સવળા પાસા,
ધમ્મ સફળ થનારીરે.

રાજપુત્રીથી લગ્ન કરીશું,

કાન્તા થાશે ખ્યારીરે. આજ
 રમણ રસીલી મલશે નારી,
 સફળ જીંદગી થનારીરે.
 દુઃખનાં કુંગર દુર થયાને,
 આવી સુખની વારીરે. આજ

(૨૪)

મદન ચંદ્રીકા—ઘરનો ધંધો કરે સલુણો, સેવા ખલાવે સારી.
 તેવો સ્વામી જો મલે તો, જીંદગી સફળ થનારી.
 મુજને એ સ્વામી મન લાવે.

સરિતા—પૈસા કમાવી ઘરમાં લાવે, પેટી માંહે દખાવે,
 કુંચી કરમાં આપે મુજને, કહી શેઠાણી જોલાવે.
 મુજને એ સ્વામી મન લાવે.

વેણી—ઘર કુકડો થઈ ઘરમાં જોસે, અજ્ઞા સર્વ ઉઠાવે,
 ઘરની દેવી કહી સલુણો, નીત્ય મને જોલાવે.
 મુજને એ સ્વામી મન લાવે.

કાન્તા—પ્રેમ પુષ્પનો પ્રેમજ લોગી, પ્રેમ સુધાં પીવરાવે,
 પરીરંભન અલીંગન આપી; પ્રેમ જુલે જુલાવે.
 મુજને એ સ્વામી મન લાવે.

(૨૫)

કાન્તા-સખીઓ—

રાસ રમ્યો છે કાને વંદ્રાવનમાં,
 સોળસેં ગોપીઓ સાથ રમે નંદનો નાનકડો,
 ચાલ સખી રાસ જોવાને જઇએ,
 રમે માતા જસોદાનો લાલ કાન છે લાડકડો. ટેક.

(સાખી.)

વંદ્રાવન ખીલી રહ્યું, સરદ પુનેમની રાત;
 રાધા રીસાવી કાનથી, મનાવે છે નાથ.
 નહીં આવું હો નંદના લાલ રમવા રાતલડી,
 ફરો સોળસેં ગોપીઓ સંગાથ બળે મારી છાતલડી.
 જાવ જાવ છખીલા છેલ છે તમે છોંગાળા,
 મેં જાણ્યા તમારા ઢંગ સર્વે કરો ચાળા.

(સાખી)

નરને નારી અતી ઘણી, નારીને નર એક,
 સતી તણો સો ધર્મ છે, રાખે પતીવ્રતાનો ટેક.
 જાવ મુંઢીરસ્યામ નહી જોલાવો,
 હોય માનીતી તેને તેડાવો.
 જે હોય તમારી તેને મનાવો,
 વાંકુ જોલી શું મને ડરાવો. ટેક.

(સાખી.)

વીરહ તણી અતી વેદના, ઝુરી મરૂ દીન રાત;
 મનમાન્યો ને પતી મલે હૃદય થાય શાન્ત.
 બળે બળે છે મારી કાય રંગ રસ રમવાને,
 જેનું નેબન નાય ભરપુર અતી દુઃખ ખમવાને.
 સખી પતી ગયા પરદેશ પ્રાણા મુકીને
 ગયો પ્રાણપતી તણો વાયદો ચુકીને

(સાખી)

પ્રાણપતી આવે સખી, દીલનુ દુઃખજ નાય;
 હૃદય બળતી સુંદરી, કાયા શાન્તી થાય.
 ચાલ સખી મંહી વેચવા જઈએ વંદ્રાવનની વાટેરે
 હાસ્ય વીનોદની વાતજ કરીએ નંદ કુંવરની સાથેરે.
 પગે છે પાવડી ખાંધે છે કામળી, મધુરીસી મુરલી વગાડેરે,
 વંદ્રાવનમાં રાસ રચીને ગોપીને લાડ લડાવેરે. ચાલ.

ટૅબ્લો—અંક ખીજે સમાપ્ત.

(૨૬)

કાન્તા—રસીલા સુંદરીને સું સતાવો છો,

કનક—ધુધટ પટ ખોલી દો શાને સરમાવો છો.

કાન્તા—મુકો હાથ માહેરો ચુડી નહાવો છો,

કનક—ચુડીની ચાલાકી શી તમે યતાવો છો.

કાન્તા—પ્રીતમ રસ પ્રેમની ખ્યાલી શું પાવો છો,

કનક—ખ્યારી આંખ માટીને હુદય કેરાવો છો.

(૨૭)

કનક—સાંભળું શા બોલો તમારા રાણી. (૧)

કાન્તા—ચાલોને પ્રીતમ ભોજન કરીએ.

નાથ કહો ત્યાં પાયજ ધરીએ,

વખત સુખનો ઝીંખ્યો હરીએ.

કનક—કરીએ.....ધરીએ.....હરીએ. તમારા રાણી.

કાન્તા—સાચામાં સાચી પતી પીયુની સેવા,

મુજ મન છે એ મીઠા મેવા.

તમ મુખ સોલે વચન જે એવા,

કનક—સેવા.....મેવા.....એવા. તમારા રાણી.

પોતાના સ્વામી ઇશ્વર જેવા,

હર હમેશ પતી ધ્યાનજ લેવા.

કડવા વચન કદી ના કેવા,

કનક—જેવા.....લેવા.....કેવા. તમારા રાણી.

(૨૮)

સચીત્રા—કોણુ છે તમે કયા થકી આવ્યા.

મુજ હૃદય કમળમાં ભાવ્યા.

આપ રહો છે કોણુ દેશ

શાને માટે લીધો ભગવો વેશ.

મહનપાળ—રહું સરજપુરની માંહી,

સુરીંદ્ર રાજ કરે છે ન્યાંહી.

તેની પુત્રી જે છે કાંન્તા,

મુજ કાચ્છની પુર શાંન્તા.

કીધા ભગવા ભેટવા કાળે,

આવ્યો કનકપુરમાં આળે.

તમે કોણુ છે રોમા રસીલી,

નામ ઠામ કહોં મન મેલી.

સચીત્રા—આ કનકપુર ગામ માડ,

માડ નામ સચીત્રા સાડ,

કનક કાંન્તા બાની હું દાસી,

સદા કાળ રહું હું ઉદાસી.

મહનપાળ—તારા મનના મનોરથ પુરાવુ,

તને સરજપુર તેડી જાવું.

કાંન્તા સાથે મેળાવી આપો,

મારા દેહના દુઃખજ કાપો.

હામ આપુ હું તમને સારા,
હુંઃખ સર્વે કાપુ તમારા.

સચીન્દ્રા—મને વચન આપો મહારાજ,
તો તો થાય તમારું કાજ.

કાંન્તાને મેળવી આપું,
તમારા દેહનું હુંઃખ હું કાપુ.

મારે કરવા લગન તમ સાથ,
સરજપુર આવું હું નાથ.

તેવુ વચન આપો મુજ હાથ,
ઘર તેડી જાઉં ગણી નાથ.

(૨૯)

કાન્તા—જા જા રે વ્યભીચારી જા જા જા,
મારા મુખથી દુર તું થા થા થા.

મહનપાળ—પ્રીતોરસ પ્રેમ પ્યારી પા પા પા.
કેવી મુરતી રસીલી વાલી વા વા વા.

કાન્તા—દીનાનાથ આ વેળા ધા ધા ધા
મુજને સતાવે વાલા આ આ આ.

મુજ મહેલથી નીકળ બાહાર (મહન) ના. ના ના
પર સીને ફસાવનાર (મહન) હા હા હા

(૩૦)

રંગીલી—પ્રભુ ભજન કર પ્રાણી, જીવ મુસંદ્દિર જાણી,
 કર ભગતીની કર્મણી, અંધ છોડી દે અણમી. ટેક.
 મોહ જાળ જુઠી જાણી, દ્રવ વીર્યાસ રાખ શાણી.
 ઇશ્વર એક જાણી.—અંધ.
 પૈસા સંસારો ખોટા, મોહી રહ્યા જન મોટા.
 જમ તણી ખીક ન જાણી—અંધ.
 જેમ ફરે બળદ ઘાણી. તેવી મુરખની વાણી.
 પુછી જો પંડીત પુરાણી—અંધ.

(૩૧)

રંગીલી—જોગન બની વન વન લટકું,
 મુજ બાઈ ચરણમાં શીર પટકું.
 પ્રભુ ભજનમાંહી જઈ અટકું,
 દુનીયા મોહ જાળમાં નહી લટકું.
 રામ ભજન લાગ્યું અટકું,
 નેત્રે દુવારે લાગ્યું ખટકું.
 જોગન બની વન વન લટકું.

(૩૨)

નંદલાલ—મન છોડી દે અણીમાન, એા મુરખ માફ માન,
 સ્વપ્ન તુલ્ય સંસાર જાન—મન છોડી. ટેક.
 ખોટી જગની ખોટી માયા, મોહજાળમાં સપડાયા.

આખર લેલ કાંઈ ન પાચારે—મન છોડી.
 અમૃત રસ સુકી દીધો, ઝેરનો ખ્યાલો તો પીધો.
 ઇશ્વરશ્રી નહીં તું ખીધારે—મન.
 મોહીની રૂપમાં અંજયો, દીવો લઈ કુવે ધાયો
 પાછળથી તો મન પસ્તયોરે—મન.
 મોટા મોટા મહેલ બનાયા, આખર કાંઈ કામ ન આયા
 જનમ મરણ નહીં મટાયારે—મન.

(૩૩)

મદનપાળ—

હરી, લજન સાચુરે, ઝવેર સૌ કાચુરે લગવાન લાજો.
 કાચી કાચા કાચી માયા, કાચા ખેલ બનાયા.
 હાંડ માંસને રૂધીર ભરેલું, રંગે રૂપ બનાયારે. લગવાન.
 જગતની જાંજળમાં લપટ રહ્યા મુની મોટા,
 અંતરમાં અજવાળું થાતા, મોહની દુર પળાયારે. લગવાન.
 કોડી કોડી ધન લેણુ કીધું, આખર કામ ની આયા,
 માટીમાં તો મીટી મીલ ગઈ, સંગે કોઈ નહીં આયારે. લ.
 ધન્ય ગુરૂ કાંતા કહીએ, સીધા રસ્તા બતાયા.
 ઓધ વચનનો મારજ મારી, પાપ દુર હઠાયારે. લગવાન.

મુંગો ખેલ આખા ખેલનો તત્વસાર મુંગો.

(૩૪)

કંચનીઓ—ભીરાજો ભીરાજો રાજા ધીરાજ
 સદા રહો અમં પર શ્રી મહારાજ
 નમે દેશ દેશના રાજા પદે
 અંહુકાર તો એ ના ધારે રૂદે
 પ્રજાપાળના છો રાજા ધીરાજ
 અચળ રહો અમપર આપ મહારાજ

(૩૫)

સર્વ પાત્ર—

જય જય વીજય વીજય થયો આજ. (૨)
 દેવી દંપતી કનક માહારાજ. જય જય.
 પૃથવી હિપર રાજ ચલાવી
 અદલ ધનસાક આપે ચુકાવી
 ગયા સંદેહ આજ. જય જય.
 જોલ રચેલો પુરણ કીધો
 અમૃત પ્યાલો સૌએ પીધો,
 હજી આસીસ માહારાજ. જય જય.

ત્રીજો અંક સમાપ્ત

